

Horban S. I. Capabilities of the design technologies in forming the professional training of the sacred art painters.

In article attempt of the analysis of possibilities of design technologies to justify the need for their implementation in training future artists of sacred art. The importance of an innovative approach to learning and the priority of the teacher's adaptation, organizational and advisory functions are emphasized. The ways of realization of problematic learning technology of research type in professional training of future artists of sacral painting and special functions of technology of problem learning are determined. Based on the synthesis of the views of researchers, the definition of the term «project» is given, the importance of the project as a form of innovative activity is emphasized, which shapes the subjective position of the future artist of sacral painting, his skills and abilities. The article points out that with the help of technology; intelligent information is translated into the language of practical decisions. The basic requirements for the use of design technologies are characterized. The importance of collective creative work of students and work in small groups in the process of performing a joint artistic and creative task is emphasized. The basic directions of use of project technologies, characterized by special ways of interaction of the teacher and students, are revealed; directions of using problem-based learning technology as a tool for teaching future artists of sacral painting and a means of maximum approximation of the future specialist to real professional activity. In the article it is noted that due to realization of practical-creative individual and group projects there is a gradual formation of personal-individual, artistic-aesthetic, artistic-practical components of the future competence of the future artist of sacral painting. The productivity of design technologies, which are an important tool for problematic learning and the importance of introspection that influences the formation of reflection, is revealed. Possibilities of project technologies of training in formation of professional training of future artists of sacral painting are presented.

Key words: sacral painting artist, project, project technologies, problem training, vocational training.

УДК 378.011.3-051:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-70.18>

Горохівська Т. М.

**ПРОФЕСІОНАЛІЗМ І ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА:
ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ**

Здійснено теоретичний аналіз і диференціацію понять «професіоналізм», «педагогічний професіоналізм» і «професійно-педагогічна компетентність» як споріднених педагогічних категорій. Наголошено, що, незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених дослідженню змісту понять «професіоналізм», «професійна компетентність», у науково-педагогічних дослідженнях спостерігається неоднозначність трактування цих дефініцій, ототожнення з іншими педагогічними термінами та явищами тощо. Підкреслено, що сучасна педагогічна наука професійно-педагогічну компетентність трактує як багатозначну категорію, проведено аналіз наукових підходів до тлумачення дефініції «професійно-педагогічна компетентність викладача». З'ясовано, що розуміння сутності професіоналізму, педагогічного професіоналізму відрізняється залежно від наукових підходів до його аналізу. Так, представлено діяльнісно-технологічний, особистісний та особистісно-діяльнісний підходи, визначено акценти співвідношення цих понять із професійно-педагогічною компетентністю. При цьому зауважено відсутність у науковій літературі однозначного підходу до проблеми співвідношення педагогічного професіоналізму з професійно-педагогічною компетентністю педагога, наведено відповідні приклади. Зроблено висновок, що одним із видів професійної компетентності, на якому базується зрілість людини в професійній діяльності, є професійно-педагогічна компетентність, саме вона є визначальним компонентом успішності професійної діяльності педагога загалом і викладача закладу вищої освіти зокрема; педагогічний професіоналізм є ознакою ступеня (рівня) розвитку професійно-педагогічної компетентності; педагогічний професіоналізм ґрунтується на професійно-педагогічній компетентності викладача закладу вищої освіти, яка уможливує взаємозв'язок, взаємовплив і взаємозалежність діяльнісної та особистісної сфер педагога.

Ключові слова: професійна компетентність, педагогічна компетентність, професійно-педагогічна компетентність, професіоналізм, професійний розвиток, викладач, педагогічна освіта, науковий підхід.

Очевидно, що зміни й перетворення в системі вищої національної освіти повинні розпочинатися зі змін і перетворень її суб'єкта – викладача. Сьогодні вища школа потребує конкурентоспроможного, компетентного фахівця, здатного до активної роботи на рівні світових стандартів, спроможного до постійного професійного зростання, готового змінюватися та пристосовуватися до нових потреб ринку праці. Визначаючи вимоги до особистості викладача, які б забезпечили його готовність до професійного зростання, педагогічна наука прагне об'єднати їх в узагальнені цілісні властивості. До таких властивостей насамперед належать професіоналізм і близьке до нього поняття «професійно-педагогічна компетентність».

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує глибоку увагу вітчизняних і зарубіжних науковців до фундаментальних основ оновлення системи вищої освіти. Напрями професійної підготовки педагогів вищої школи, теоретичні та методичні засади формування й розвитку професійної компетентності, професіоналізму, професійної майстерності викладача закладу вищої освіти розглядаються в дослідженнях В. Андрущенка, В. Бондаря, О. Дубасенюк, І. Зязюна, В. Кременя, В. Лозової, О. Падалки, Н. Селіверстової, С. Сисоевої, М. Ярмаченка та ін. Так, філософсько-методологічні аспекти професійної компетентності й особливості її формування та розвитку висвітлюються в працях Б. Гершунського, Н. Добровольської, М. Левківського, Л. Лук'янової, Н. Ничкало, В. Шадрикова та ін. Обґрунтуванню необхідності виділення педагогічної компо-

ненти в структурі професійної компетентності присвячені дослідження Г. Бурлаки, П. Павленок, М. Фірсова, О. Холостової та ін. Водночас структуру педагогічної компетентності розглядають С. Бухальська, І. Ісаєв, А. Міщенко, Л. Петровська, І. Проданов, В. Сластьонін, Є. Шиянов та ін. Окремі аспекти розуміння сутності й розвитку професійно-педагогічної компетентності педагогічних кадрів висвітлено в працях Т. Данилової, С. Демченко, Т. Колодько, А. Маркової, С. Мурзіної та ін. Структурі й змісту професійно-педагогічної компетентності викладача присвячено дослідження Т. Браже, В. Дьоміна, Л. Карпової, Т. Мельниченко та ін.

Визначенню сутності професіоналізму, зокрема педагогічному професіоналізму, як одній із провідних якостей сучасного фахівця в умовах модернізації освітнього процесу присвячені дослідження науковців, серед яких – Н. Гузій, А. Деркач, І. Ісаєв, Є. Климов, Н. Кузьміна, А. Міщенко, В. Синенко, З. Шварцман та ін. Проблема співвідношення професіоналізму і професійної компетентності є предметом наукового вивчення для Р. Гуревича, О. Гури, С. Дружилова, А. Маркової, Л. Мітіної та ін.

Незважаючи на те що кількість спеціальних досліджень, присвячених обґрунтуванню підвалин професіоналізму, педагогічного професіоналізму, професійної, професійно-педагогічної компетентності постійно зростає, доводячи поглиблення уваги науковців до цього перспективного напрямку, питання, пов'язані з пошуком однозначних підходів до трактування цих понять, їх структурних меж та ознак потребують більшої уваги.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз і диференціацію понять «професіоналізм» і «професійно-педагогічна компетентність» як споріднених педагогічних категорій.

Звертаючись до аналізу наукових досліджень сутності дефініцій «професійно-педагогічна компетентність», «професіоналізм» і їх місця в системі педагогічних категорій, варто відзначити неоднозначність трактування цих понять авторами, підміну родових і видових ознак, отождолення з іншими педагогічними термінами та явищами. Така незлагодженість ускладнює проведення досліджень означених феноменів, призводить до непорозуміння у процесі обговорення складних наукових проблем і застосування теоретичних надбань у педагогічній практиці.

Сучасна педагогічна наука професійно-педагогічну компетентність трактує як багатозначну категорію. Доцільність введення терміна зумовлюється широтою його змісту, інтегративною характеристикою, що об'єднує такі поняття, як «професіоналізм», «компетентність», «педагогічна компетентність», «професійна компетентність», «педагогічна діяльність», «кваліфікація». Поняття «професійна компетентність» увійшло в науковий обіг з 90-х рр. ХХ ст. Серед вітчизняних науковців, які почали займатися його усебічним вивченням – С. Гончаренко, Н. Кузьміна, А. Маркова, А. Мудрик, Н. Ничкало, Т. Руднева, Г. Стайнов та ін. Але варто зазначити, що єдиного підходу до трактування цієї категорії серед дослідників до сьогодні немає. У Словнику з професійної освіти означений термін визначається як сукупність знань і вмінь, необхідних для професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [15, с. 149]. Як складне утворення, що включає комплекс знань, умінь, властивостей і якостей особистості, які забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови освітнього процесу, розглядає професійну компетентність В. Адольф [1, с. 21]. Б. Гершунський зазначає, що категорія «професійна компетентність» визначається головним чином рівнем професійної освіти, досвідом та індивідуальними здібностями людини, її мотивованим прагненням до неперервної самоосвіти й самовдосконалення, творчим і відповідальним ставленням до справи [4, с. 74]. Водночас науковці зазначають важливість виділення в структурі поняття «професійна компетентність» педагогічної компоненти. Зокрема, Л. Мітіна, розглядаючи термін «педагогічна компетентність», підкреслює, що він містить знання, уміння, навички, а також способи і прийоми їх реалізації в діяльності, спілкуванні, розвитку (саморозвитку) особистості [14, с. 46].

З огляду на видове походження професійно-педагогічної компетентності, аналіз основних підходів до тлумачення її дефініції дає змогу зробити висновок, що вона визначається головним чином рівнем професійної освіти, досвідом та індивідуальними здібностями людини, її мотивованими прагненнями до неперервної самоосвіти й самовдосконалення, творчим і відповідальним ставленням до справи. В. Єлагіна розглядає цей вид компетентності як «сукупність професійно-педагогічних компетенцій, що включають наявність знань, професійного й життєвого досвіду, спрямованості особистості, здатностей педагога діяти в конкретній ситуації, вирішувати професійні завдання різного рівня складності та невизначеності, його готовності до досягнення високої якості результатів своєї праці, ставлення до педагогічної професії як цінності» [9, с. 115]. С. Демченко професійно-педагогічну компетентність викладача означає як складну багаторівневу стійку структуру його психічних рис, що формується внаслідок інтеграції досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, значущих для викладача особистісних якостей і має такі суттєві ознаки: мобільність, гнучкість і критичність мислення [7]. Досліджуване поняття є інтеграційною якісною характеристикою діяльності викладача, за своєю сутністю є функціонально-предметним аспектом інтелекту.

Ми розуміємо професійно-педагогічну компетентність як інтегральну професійно-особистісну характеристику викладача вищої школи, що визначає якість його діяльності, виражається в здатності діяти адекватно, самостійно й відповідально в професійній ситуації, відображає готовність до саморозвитку, проявляється в професійній активності, що дає змогу характеризувати викладача як суб'єкта педагогічної діяльності.

Сьогодні у вітчизняній педагогічній науці виокремлюють декілька підходів до тлумачення поняття «професіоналізм». Перший підхід (І. Ісаєв, А. Маркова, А. Міщенко, В. Сластьонін, Я. Турбовський, Є. Шиянов

та ін.) відображає діяльнісно-технологічну сутність означеного феномена і ґрунтується на науково-теоретичній і практичній підготовці представника педагогічної професії, який володіє технологіями, сукупністю знань, умінь і навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності. Під професіоналізмом дослідники розуміють особливу якість людини систематично, ефективно й надійно виконувати складну діяльність у різноманітних умовах, які відповідають наявним у суспільстві стандартам та об'єктивним вимогам. Так, за визначенням, яке міститься в Енциклопедії освіти [10, с. 742], професіоналізм розглядається як сформована в процесі навчання та практичної діяльності готовність особи до компетентного виконання функціональних обов'язків, рівень майстерності в професійній діяльності, що відповідає рівню складності роботи; сукупність знань, навичок поведінки та дій, що свідчать про її професійну підготовку, навченість, придатність до виконання професійних функцій. Як органічний сплав знань і вмінь, що гарантує одержання потрібного результату, якісне й ефективне виконання роботи розглядає професіоналізм Я. Турбовський [21]. Як ступінь оволодіння знаннями, уміннями та навичками, з одного боку, і здатністю виробляти щось нове – з іншого, означають цю дефініцію О. Шиняєва й В. Шувалова [22, с. 121]. В. Бондаревський у дослідженні розкриває професіоналізм як оволодіння повною мірою досягненнями своєї науки, галузями знань, мистецтвом їх застосування в практиці; поняттям, протилежним професіоналізму, автор вважає «дилетантизм» [3]. Водночас у рамках цього підходу А. Марковою виокремлюються п'ять рівнів професіоналізму: допрофесіоналізм; професіоналізм; суперпрофесіоналізм; псевдопрофесіоналізм і післяпрофесіоналізм [13]. Варто підкреслити, що представлені наукові позиції розглядають педагогічний професіоналізм як властивість, що характеризується найвищою продуктивністю вирішення професійних завдань, високим рівнем кваліфікації спеціаліста, відмінною інтенсивністю праці. При цьому професійно-педагогічна компетентність є тим феноменом, який уособлює найвищий рівень прояву професіоналізму, виражає високий ступінь відповідності професійним вимогам.

Необхідно зазначити, що професійно-педагогічна компетентність і професіоналізм не окреслюються виключно уявленнями про високу технологічну підготовку педагога, не обмежуються характеристиками висококваліфікованої праці, а передбачають цілу низку інших якостей, які мають надпрофесійний або позапрофесійний характер [19, с. 41]. Тому сутність особистісного підходу до визначення змісту педагогічного професіоналізму (І. Багаєва, О. Бодальов, О. Дубасенюк, Є. Рогов, С. Сисоєва й ін.) розкривається через інтегративні властивості та якості особистості, системну організацію свідомості, психіки фахівця, професійну мотивацію, індивідуальну неповторність людини-професіонала [5, с. 106]. Так, В. Бакштановський і Ю. Согомов зазначають, що справжній професіонал – це той, хто глибоко сповнений розумінням обов'язку, почуттям відповідальності за якість своєї справи, усвідомленням високого соціального призначення професійної діяльності [2, с. 154]. Є. Рогов [17] розглядає професіоналізм як сукупність особистісних, психічних і психофізіологічних змін. На думку автора, означені зміни забезпечують продуктивний, якісно новий рівень розв'язання складних професійних завдань. У таких умовах професійно-педагогічна компетентність педагога є поручником, гарантом високого рівня його професіоналізму, забезпечує сталість особистісних, психофізіологічних змін.

Єдність професійного й особистісного становлення фахівця покладено в основу особистісно-діяльнісного підходу до визначення сутності професіоналізму (А. Деркач, Н. Кузьміна, В. Синенко та ін.). Так, В. Синенко зауважує, що професіоналізм педагога визначається, з одного боку, високим рівнем науково-предметних, психолого-педагогічних знань і вмінь, а з іншого – відповідним культурно-моральним виглядом, у якому особистісні якості педагога розглядаються в їх абсолютному значенні [18, с. 45]. На думку Н. Кузьміної, професіоналізм педагога об'єднує два основні компоненти: професіоналізм діяльності (як характеристика самого суб'єкта діяльності) та професіоналізм особистості (як сукупність особистісних, моральних якостей педагога) [12, с. 63]. Відмітимо доцільність такого поділу, оскільки розвиток одного компонента професіоналізму спонукає до розвитку іншого, і, навпаки, вдосконалення професійних умінь і навичок гальмується в разі відставання в розвитку важливих професійно-моральних якостей педагога.

Водночас Р. Гуревич вважає, що сутнісною характеристикою професіоналізму педагога як системної та інтегральної характеристики особистості є прямий взаємозв'язок педагогічної компетентності, майстерності, професійно-значущих якостей, індивідуальності кожного педагога, який забезпечує ефективність та оптимальність педагогічної діяльності [6, с. 13]. У праці І. Зязюна сутність професіоналізму педагога розкривається через поєднання професійної культури та професійної самосвідомості, що дає педагогу змогу на високому рівні здійснювати професійну діяльність [11]. Також поняття педагогічної культури лежить в основі визначення педагогічного професіоналізму Н. Гузій, який авторка структурує як сукупність інтегративних компонентів: когнітивний (професійна компетентність, культура педагогічного мислення); мотиваційний (професійно-педагогічна позиція); конативний (культура педагогічної поведінки); афективний (емоційно-почуттєва культура педагога) [5, с. 205].

Отже, категорію педагогічного професіоналізму викладача вищої школи можна означити як важливу та якісну характеристику його педагогічної праці, що відображає високий рівень професійної кваліфікації, професійних навичок і вмінь, професійно-значущих та особистісно-ділових якостей, адекватної мотиваційної сфери та ціннісних орієнтацій, що уможливує його професійне вдосконалення.

У науковій літературі також спостерігається відсутність однозначного підходу до проблеми співвідношення педагогічного професіоналізму з професійно-педагогічною компетентністю педагога. Одні автори отожднюють поняття, розглядаючи «педагогічний професіоналізм» як еквівалент зарубіжного терміна «professional competence of the teacher», інші – їх диференціюють, вкладаючи в структуру цих професійних утворень подібні за змістом компоненти. Наведемо декілька прикладів: професіоналізм розглядається як найвищий щабель професійного розвитку й високий ступінь оволодіння професійними знаннями, вміннями, навичками, а професійна компетентність – як ступінь прояву професійного досвіду людини в межах компетенції конкретної посади [20, с. 17]; професіоналізм і професійна компетентність виступають як дві сторони, дві нерозривні, взаємопов'язані характеристики людини як особистості й професіонала, при цьому професіоналізм є необхідною умовою прояву компетентності, а компетентність – показником ступеня відповідності, адекватності професіоналізму та змісту компетенції посади [16, с. 174]; професійна компетентність – це першооснова, базис професіоналізму [20]; поняття «професіоналізм» є більш широким, родовим щодо поняття «професійна компетентність» [6]; необхідним складником професіоналізму особи є професійна компетентність [8]. Така наукова невизначеність нерідко призводить до взаємозамінювання понять, нечіткості визначення їх меж.

Висновки. Здійснений теоретичний аналіз провідних наукових підходів до сутності дефініцій «професіоналізм» і «педагогічний професіоналізм» у контексті їх співвідношення з професійно-педагогічною компетентністю дає можливість стверджувати: одним із видів професійної компетентності, на якому базується зрілість людини в професійній діяльності, є професійно-педагогічна компетентність, саме вона є визначальним компонентом успішності професійної діяльності педагога загалом і викладача закладу вищої освіти зокрема; як складний феномен педагогічний професіоналізм досліджується науковцями в трьох основних підходах (діяльнісно-технологічному, особистісному, особистісно-діяльнісному); педагогічний професіоналізм є ознакою ступеня (рівня) розвитку професійно-педагогічної компетентності; педагогічний професіоналізм ґрунтується на професійно-педагогічній компетентності викладача закладу вищої освіти, яка уможливорює взаємозв'язок, взаємовплив і взаємозалежність його діяльнісної та особистісної сфер.

Перспективи подальших досліджень полягають у з'ясуванні проблеми співвідношення понять професійно-педагогічної компетентності й педагогічної майстерності.

Використана література:

1. Адольф В. А. Профессиональная компетентность современного учителя : монография. Красноярск : Изд-во КГПУ, 1998. 310 с.
2. Бакштановский В. И., Согомов Ю. В. Профессиональная этика. *Ведомости*. Тюмень : НИИПЭ, 1999. Вып. 14. С. 151–158.
3. Бондаревский В. О. О педагогическом творчестве и опасности дилетантизма. *Народное образование*. 1998. № 6. С. 76–80.
4. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). Москва : Совершенство, 1998. 608 с.
5. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. 243 с.
6. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Професійна компетентність педагога – необхідна умова його професіоналізму. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2013. Вып. 35. С. 9–14.
7. Демченко С. О. Развитие професійно-педагогічної компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих технічних закладів освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2005. 20 с.
8. Дружилов С. А. Професіоналізм человека как объект психологического изучения: системный подход. *Вестник Балтийской педагогической академии*. 2003 (а). Вып. 2. С. 40–46.
9. Елагина В. С. Становление педагогической компетентности студентов педагогического вуза. *Современные наукоемкие технологии*. 2010. № 10. С. 113–116.
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком інтер, 2008. 1040 с.
11. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
12. Кузьміна Н. В., Гинецинский В. И. Актуальные проблемы профессионально-педагогической подготовки учителя. *Советская педагогика*. 1982. № 3. С. 63–66.
13. Маркова А. К. Психологические критерии и ступени профессионализма учителя. *Педагогика*. 1995. № 6. С. 55–63.
14. Митина Л. М. Психология профессионального развития учителя. Москва : Флинта : Московский психолого-социальный институт, 1998. 200 с.
15. Професійна освіта : словник : навчальний посібник / уклад. С. У. Гончаренко та ін. ; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ : Вища шк., 2000. 380 с.
16. Райт Г. Государственное управление / пер. с англ. А. Дукенбелева, В. Тыкалевой. Бишкек : Эдпек, 1997. 272 с.
17. Рогов Е. И. Учитель как объект психологического исследования : пособие для школьных психологов по работе с учителем и педагогическим коллективом. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. 496 с.
18. Синенко В. Я. Профессионализм учителя. *Педагогика*. 1999. № 5. С. 45–51.
19. Сисоева С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу : монографія. Хмельницький : ХГПА, 2008. 324 с.
20. Татаренко І. Компетентність – вимога сучасності. *Світло : науково-метод., інф.-піднав. освітній часопис*. 1996. № 1. С. 19–26.
21. Турбовской Я. Без профессионализма нет ответственности. *Народное образование*. 1999. № 10. С. 215–222.
22. Шувалова В., Шиняева О. От неуверенности – к профессионализму. *Народное образование*. 1995. № 1. С. 121–123.

References:

1. Adolf V. A. (1998). Professionalnaya kompetentnost sovremennogo uchitelya: monografiya [professional competency of a modern teacher]. Krasnoyarsk: Izd-vo KGPU [in Russian].
2. Bakhtanovskii V.I. & Sogomov Yu.V. (1999). Professionalnaya etika [Professional ethics]. *Vedomosti – Statements*, 14, 151–158 [in Russian].
3. Bondarevskii V. O. (1998). O pedagogicheskom tvorchestve i opasnosti diletantizma [About pedagogical creativity and the dangers of amateurism]. *Narodnoe obrazovanie – Public education*, 6, 76–80 [in Russian].
4. Gershunskii B.S. (1998). *Filosofiya obrazovaniya dlya XXI veka [Philosophy of education for the XXI century]*. M.: Izd-vo «Sover» [in Russian].
5. Huzii N. V. (2004). *Pedakhokhichniy professionalizm: istoriko-metodolohichni ta teoretychni aspekty [Pedagogical professionalism: historical, methodological and theoretical aspects]*. K.: NPU im. M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
6. Hurevych R. S. & Kademiia M. Yu. (2013). Profesiina kompetentnist pedakhokha – neobkhidna umova yoho professionalizmu [Professional competence of the teacher – a prerequisite for his professionalism]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metody navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohia, teoria, dosvid, problem – Modern informational technologies and innovative methods in professional training: methodology, theory, experience, problems*, 35, 9–14 [in Ukrainian].
7. Demchenko S. O. (2005). Rozvytok profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv spetsialnykh dystsyplin vyshcheykh tekhnichnykh zakladiv osvity [Development of professional-pedagogical competency of teachers of special disciplines of higher technical educational institutions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kirovohrad [in Ukrainian].
8. Druzhilov S. A. (2003). Professionalizm cheloveka kak obekt psikhologicheskogo izucheniya: sistemnyi podkhod [Human professionalism as an object of psychological study: a systematic approach]. *Vestnik Baltiiskoi pedagogicheskoi akademii – Bulletin of the Baltic Pedagogical Academy*, 2, 40–46 [in Russian].
9. Elagina V. S. (2010). Stanovlenie pedagogicheskoi kompetentnosti studentov pedagogicheskogo vuza [Formation of professional competency of students of a pedagogical university]. *Sovremennye naukoymkie tekhnologii – Modern high technology*, 10, 113–116 [in Russian].
10. Kremen V. H. (Eds.) (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. Kyiv : Yurinkom inter [in Ukrainian].
11. Ziazun, I. A. (2008). *Filosofiya pedahohichnoi dii [Philosophy of pedagogical action]*. Cherkasy: Vyd. ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho [in Ukrainian].
12. Kuzmina N. V. & Ginetsinskii V.I. (1982). Aktualnye problem profesiino-pedahohichnoi podgotovki uchitelya [Actual problems of teacher professional-pedagogical training]. *Sovetskaya pedagogika – Soviet pedagogy*, 3, 63–66 [in Russian].
13. Markova A. K. (1995). Psikhologicheskie kriterii i stupeni professionalizma uchitelya [Psychological criteria and levels of teacher professionalism]. *Pedagogika – Pedagogy*, 6, 55–63 [in Russian].
14. Mitina L. M. (1998). *Psikhologiya professionalnogo razvitiya uchitelya [Psychology of teacher professional development]*. Moskva : Flinta: Moskovskii psikhologo-sotsialnyi institut [in Russian].
15. Honcharenko S. U. & Nychkalo N.H. (Ed.) (2000). *Profesiina osvita: Slovnyk [Professional education: vocabulary]*. Kyiv : Vyshcha shkola [in Ukrainian].
16. Rait G. (1997). *Gosudarstvennoe upravlenie [State management]*. (A. Dukenbelev & V. Tykalev). Bishkek: Edpek [in Russian].
17. Rogov E. I. (1998). *Uchitel kak obekt psikhologicheskogo issledovaniya [Teacher as an object of psychological research]*. Moskva : Gumanit. izd. Tsentr VLADOS [in Russian].
18. Sinenko V. Ya. (1999). Professionalizm uchitelya [Professionalism of the teacher]. *Pedagogika – Pedagogy*, 5, 45–51 [in Russian].
19. Sysoeva S. O. (2008). *Osvita i osobystiv v umovakh postindustrialnogo svitu [Educational and personality in the postindustrial world]*. Khmelnytsky: KhHPA [in Ukrainian].
20. Tatarenko I. (1996). Kompetentnist – vymoha suchasnosti [Competency – the requirement of the present]. *Svitlo – Light*, 1, 19–26 [in Ukrainian].
21. Turbovskoi Ya. (1999). Bez professionalizma net otvetstvennosti [No professionalism no responsibility]. *Narodnoe obrazovanie – Public education*, 10, 215–222 [in Russian].
22. Shuvalova V. & Shyniaieva O. (1995). Ot neuverennosti – k professionalizmu [From uncertainty to professionalism]. *Narodnoe obrazovanie – Public education*, 1, 121–123 [in Russian].

Horokhivska T. M. Professionalism and professional-pedagogical competency of the university teacher: the balance between concepts

The article theoretically analyzes and differentiates such concepts as professionalism, pedagogical professionalism and professional-pedagogical competency as related pedagogical categories. It is emphasized that, despite the considerable number of publications devoted to the study of such concepts as professionalism and professional competency, scientific and pedagogical studies still rather ambiguously interpret these concepts and identify them with other pedagogical terms and phenomena, etc. It is found that modern pedagogy regards professional and pedagogical competency as a multi-valued category, analyzes various scientific approaches to interpreting the concept of professional-pedagogical competency of the university teacher. It must be noted that the understanding of professionalism and pedagogical professionalism depends on scientific approaches to its analysis. Thus, the article presents pragmatist and technological (I. Isaiev, A. Markova, A. Mishchenko, Ye. Shyianov, V. Slastonin, Ya. Turbovskiy et al.), personal (I. Bahaieva, O. Bodalev, O. Dubaseniuk, Ye. Rohov, S. Sysoieva et al.) and personal and pragmatist (A. Derkach, N. Kuzmina, V. Synenko et al.) approaches and specifies aspects of the balance between these concepts and professional-pedagogical competency. Still, it is stated that there is no clear approach to the balance between pedagogical professionalism and professional-pedagogical competency of the university teacher in the scientific literature. The corresponding examples are given. It is concluded that one of the types of professional competency on which professional maturity is based is professional-pedagogical competency. It is the defining component of successful pedagogical activities of the teacher in general, and the university teacher in particular. Pedagogical professionalism indicates the degree (level) of the development of professional-pedagogical competency. It is based on professional-pedagogical competency of the university teacher, which enables the interconnection, interinfluence and interdependence of his/her activity and personal spheres.

Key words: professional competency, pedagogical competency, professional-pedagogical competency, professionalism, professional development, university teacher, teacher education, scientific approach.